

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Digitální učební materiál

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Odborný styl I
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_01_01
Pořadí DUMu v sadě	1
Vedoucí skupiny/sady	PhDr. Zdeňka Valčíková
Datum vytvoření	8. 11. 2012
Jméno autora	PhDr. Zdeňka Valčíková
e-mailový kontakt na autora	valcikova@gymjev. cz
Ročník studia	3. ročník
Předmět nebo tematická oblast	Český jazyk a literatura
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Pracovní list k odbornému stylu (druhy odborného stylu, kompozice útvárů odborného stylu) Inovace: využití ICT, rozvoj čtenářské gramotnosti

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odborný styl I

Druhy odborného stylu

vědecký
učební
populárně-naučný
esejistický

1. Zařad'te ukázky k druhu odborného stylu

a)

Postupné ztěžování výcviku je základem jeho organizace. Metodika výcviku psů musí zásadně postupovat od prostých výkonů k výkonům složitým. Počáteční výcvik je nutno provádět za zlehčených podmínek a postupně tyto podmínky ztěžovat. Učíme-li psa stopovat, začínáme s vlastní stopou psovoda na krátkou vzdálenost do 100 metrů na vhodné půdě za bezvětří a bez silných podnětů odvracejících pozornost. Postupně zvyšujeme jak vzdálenost, tak stáří stopy a měníme prostředí. To je vše nutno cílevědomě a postupně uvádět do výcviku psa nejen při stopování, ale i při poslušnosti, překonávání překážek, rozvíjení zloby i odvahy. Kdyby pes nesplnil složitější úkol, vrátíme se zase k výkonu jednoduššímu. Jen metodou postupného zvyšování požadavků a ztěžování daných okolností spolu s náročným tréninkem je možno vychovat psa, který bude spolehlivě cvičit bez ohledu na složitost podmínek.

(Hartl, K. - Němec, K. - Skuhrovský, J.: Výcvik psa. Praha: Naše vojsko 1969, s. 64)

.....

b)

Borovice lesní (*Pinus sylvestris* L.)

Jehličnatý strom z čeledi borovicovitých – Pinaceae – dosahuje za příznivých podmínek výšky až 40 m. Má širokou, ploše rozloženou, ve stáří nepravidelně utvářenou korunu. Borka na mladých větvích je zelená, později rezavá, na silných větvích šupinovitá, na silnějších kmenech deskovitá, rozpraskaná, šedohnědá, uvnitř červenohnědá. Pupeny jsou podlouhle vejčité, červenohnědé, pryskyřičnaté. Jehlice vyrůstají na kratičkých postranních větévkách (brachyblastech) ve dvojicích a jsou v mládí obaleny papírovitou našedlou blankou. Jsou tuhé, na vnitřní ploše šedo zelené ožíněné a ploché, na vnější straně válcovitě zaoblené, zelené. Opadávají až třetí rok.

(Příhoda, A. Léčivé rostliny. Praha: Státní zemědělské nakladatelství 1980, s. 52)

.....

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

c)

Ze stručného nástinu kulturního dění v době vlády krále Václava IV. dostatečně jasně vysvítá nejen jeho rozvětvená bohatost a složitost, nýbrž i nepopíratelná skutečnost, že se veškerá kulturní činnost a úsilí stále častěji přimykaly k sociálním a ideovým zápasům doby, reagovaly neobyčejně citlivě na zvraty v průběhu vývoje husitského myšlení a specifickým způsobem přispívaly ke vzednutí revoluční vlny. Předhusitské kulturní dění vyjadřovalo bohatstvím forem historickou realitu a dynamiku společenského vývoje daleko bezprostředněji a výrazněji, než široce založená a rozvinutá kulturní politika Karlovy epochy. Tak tomu bylo i přesto, že Karlova kulturní politika byla do značné míry politicky reglementována, zatímco kulturní dění za vlády Václava IV. se vyvíjelo vlastní vnitřní dynamikou, zčásti podnícené setrvačností kulturního programu doby Karlovy, živené však především ideovým vzepětím směřujícím zprvu k reformě společenského života a v závěru Václavovy vlády již zřetelně k sociální revoluci.

(Spěváček, J.: Václav IV. Praha: Svoboda 1986, s. 509)

.....

d)

Básnické dílo Máchovo jest tedy prostoupeno celé dualismem sporů a protiv, dialektikou vnější i vnitřní, koncepce i stylu, látky i výrazu. Dualism tento odkázal k harmonizaci vyšší a vyšší, jemnější a jemnější a vroucnější a vroucnější Máchova svým nástupcům a dědicům, svým „učencům“, jak praví ve své sebevědomé apostrofě domácích sudiců: Aniž křičte, že vám stavbu bořím“; byl to odkaz celého duchového výboje moderní české poezie, odkaz života I smrti.

Ale ku podivu: větve a pruty, které vázala silná pěst Máchova, byť jen vnějškově a jen na chvíli, rozrostly se následovníkům v samostatné protichůdné kmeny. V tom byl ovšem jen důsledek nutnosti vývojové a jejího rozlišujícího zákona. Ale že nenašel se již tvůrčí duch tak silný, který by dokázal ve své době a ve svém díle toho, čeho dokázal šestadvacetiletý Máchova v tvorbě své, totiž aby objal a spojil, byť na chvíli, tento temný var a svár sil jako mohutná amphora krásně klenutých boků a neroztrhl se jím, aby slil být jen na minute, tyto všecky hřbety a propasti v jedinou hladinu okeánské síly a veleby, v níž by se účastnily země I nebe, peklo I ráj stejným dílem, to jest již český osud básnický a bezděčné dosti učinění Máchovu velkém stínu.

(Šalda, F. X.: Duše a dílo. s. 73 (Cit. 8-11-2012). Dostupné z: <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data//soubory/FXS/DaD/DaD.pdf>)

.....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kompozice útvarů

Důležitou jednotkou
textu je odstavec.

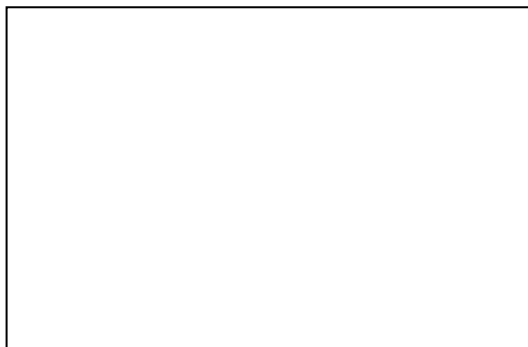

2. Z následujícího textu byly odstraněny odstavce. Vyznačte je.

Podběl je hojně rozšířeným plevelem na hlinitých půdách bohatých na živiny, hlavně s dostatečným obsahem vápna. Roste na polích, vlhčích lukách, obnažených půdách i navázkách, někdy i na rumišťích, při okrajích cest a železničních náspů. V březnu a dubnu se sbírají květní úbory s částí stonku, jež nemá být delší než 1 cm, ovšem jen úbory právě rozkvétající, nikoli v odkvětu, které by se při sušení rozpadly a květy by dozrály v chmýrnaté nažky. Taková droga by pak byla neúčinná a bezcenná. Od května do července se sbírají listy i s řapíky. Listy však nesmějí být napadeny rzí, která tvoří na spodní straně čepele růžová ložiska. Pro použití po domácku lze sbírat i oddenky, a to buď při podzimní orbě či rytí v zahradě, nebo časně zjara, kdy začnou vyrážet ze země první pupeny. Protože všechny části rostliny obsahují dost vody, suší se výhodněji teplem, např. nad kamny. Květy si musí zachovat žlutou barvu a nesmějí zhnědnout. Listy nesmějí zčernat, a proto se při sušení nekladou přes sebe, ale jeden vedle druhého. Při uskladnění se droga nesmí stlačit a nesmí zvlhnout. Proto se uchovává v uzavřených plechovkách apod.

(Příhoda, A.: Léčivé rostliny. Praha: Státní zemědělské nakladatelství 1980, s. 27)

3. Do odborného textu bývají vloženy grafy, tabulky a nákresy. Doplňte text nákresem podbělu léčivého.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. Seřad'te jednotlivé části výkladu tak, aby na sebe navazovaly.

A

Už v následujících dnech se loupeže a násilí rozšířily z Prahy na venkov. Kdo se opozdil s útekem z Prahy, mohl počítat s nejhorší. Vyprávělo se, že kdesi v Pardubicích byli oloupeni Pertold z Lipé a Eva z Hohenlohe, prchající z Prahy na Moravu, o takovou spoustu peněz, že se vojáci ani nezdržovali počítáním kořisti a prostě si ji dělili na plné klobouky mincí.

B

Velké drancování začalo v Praze 9. listopadu, hned po kapitulaci města. Vojáci a důstojníci všech hodností se vrhli bezostyšně na nepřeborné bohatství nahromaděné v měšťanských a šlechtických domech a v prvních dnech si před nimi nebyl nikdo jist.

C

Byly vyloupeny krámy nejbohatších obchodníků, vyplněny domy uprchlých šlechticů i významnějších měšťanů, rozkradeny přepychové mobiliáře i zařízení skromných domácností.

D

Zprávy šířící se z Prahy mluvily o nevýslovné spoušti, kterou způsobila v krátkém čase zdivočelá soldateska a na níž se podíleli i pomstychtivci, příživníci a udavači. Většinou nepřeháněly.

(Janáček, J.: Ženy české renesance. Praha: Československý spisovatel 1987, s. 230, 231)

.....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení

1.

- a) populárně-naučný
- b) učební / vědecký
- c) vědecký
- d) esejistický

2.

Podběl je hojně rozšířeným plevem na hlinitých půdách bohatých na živiny, hlavně s dostatečným obsahem vápna. Roste na polích, vlhčích lukách, obnažených půdách i navázkách, někdy i na rumišťích, při okrajích cest a železničních náspů.

V březnu a dubnu se sbírají květní úbory s částí stonku, jež nemá být delší než 1 cm, ovšem jen úbory právě rozkvétající, nikoli v odkvětu, které by se při sušení rozpadly a květy by dozrály v chmýrnaté nažky. Taková droga by pak byla neúčinná a bezcenná.

Od května do července se sbírají listy i s řapíky. Listy však nesmějí být napadeny rzí, která tvoří na spodní straně čepele růžová ložiska.

Pro použití po domácku lze sbírat i oddenky, a to buď při podzimní orbě či rytí v zahradě, nebo časné zjara, kdy začnou vyrážet ze země první pupeny.

Protože všechny části rostliny obsahují dost vody, suší se výhodněji teplem, např. nad kamny. Květy si musí zachovat žlutou barvu a nesmějí zhnědnout. Listy nesmějí zčernat, a proto se při sušení nekladou přes sebe, ale jeden vedle druhého. Při uskladnění se droga nesmí stlačit a nesmí zvlhnout. Proto se uchovává v uzavřených plechovkách apod.

3.

Individuální kresba

4.

B, D, C, A

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seznam literatury

HARTL, K. - NĚMEC, K. - SKUHROVSKÝ, J.: Praha: *Výcvik psa*. Naše vojsko 1969. 231 s. 505/21/865

JANÁČEK, J.: *Ženy české renesance*. Praha: Československý spisovatel 1987. 269 s. 601/22/826

PŘÍHODA, A.: *Léčivé rostliny*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství 1980. 288 s. 07 – 033 – 80

SPĚVÁČEK, J.: *Václav IV.* Praha: Svoboda 1986. 773 s. 25 – 002 – 86

ŠALDA, F. X.: Duše a dílo. (Cit. 8-11-2012). Dostupné z:
<http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/soubory/FXS/DaD/DaD.pdf>

**Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.
Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA.**